

ਵਿਸ਼ਾ - ਸੂਚੀ

ਜੂਨ:02 -ਅੰਕ:-23- ਫਰਵਰੀ 2025

ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ

(ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ ਸੰਪਾਦਕੀ

ਰੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸਹਾਇਕ ਸੰਪਾਦਕੀ ਅੰਕ ਅੰਜਲੀਦੀਪ

ਮੈਂਬਰ

ਮਾਧਵੀ ਐਮ.ਵਿਪਰਦਾਸ ਵਿਵੇਕ ਸਕਸੈਨਾ ਹਿਤੇਂਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਰਾਸ਼ਿਦ ਆਲਮ

ਜੇਕਰ ਤਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਨਾਲ ਸੰਬ-ਪਤ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ, ਫੀਡਬੈਕ ਜਾਂ ਲੇਖ ਹਨ, ਤ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਈਮੇਲ ਕਰੋ:

sahkaruday@iffco.in

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੰਯੁਕਤ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਇਫਕੋ ਸਦਨ, ਸੀ-1, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੇਂਦਰ, ਸਾਕੇਤ ਪਲੇਸ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 110017

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

IFFCO PR

Iffco_coop

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ: ਇੰਡੀਅਨ ਫਾਰਮਰਜ਼ ਫਰਟੀਲਾਈਜ਼ਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਲਿਮਿਟੇਡ ਪ੍ਰਿੰਟਰ:ਰੋਇਲ ਪ੍ਰੈੱਸ, ਬੀ-81, ਔਖਲਾ ਇੰਡਸਟਰ੍ਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-।, ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ-

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਫਰਵਰੀ 2025

ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮਾੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਕਵਰ ਸਟੋਰੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਸੂਰਤ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਕ-ਧੂਰਾਨ ਸਤਰੀ _ਸ਼ੀ ਰਿਚਰ ਸਦਾ ਦਾ ਸਗਵਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾ ਰ ਨੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲ-ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਟ ਇੰਡੀਆ ਮਿਸ਼ਨ, ਬਾੱਚਿਆਂ ਨਵੀ ਪ੍ਰੀਰਤ ਕਰਨ ਨਵੀ ਕਿਵੇਂ ਵਿਡਾਸਾ ਸਿਸ਼ਨ, ਬਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਣ ਮਿਸ਼ਨ, ਬਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀਕਾਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨ ਇੰਦਰਧਨੁਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾ-ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੈਕਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰ– ਦਆਂ ਨੇ ਲਿਆ ਹਿੱਸਾ

ਨਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿ-ਧੀਆਂ

ਪੇਜ 30

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਮੂਲ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਵਾਜਬੱ

ਪੇਜ 20

ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਖੋਜਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ_। ਸਾਡੀ ਯੂਵਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਪੇਜ 🤕

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ ਪਹੰਚਾ ਰਹੀ ਹੈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਐਨਸੀਓਐਲ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ

ਸੰਦੇਸ਼

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਹੁਲਾਰਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਚਾਰ ਹੁਨਰ, ਅਗਵਾਈ ਯੋਗਤਾ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਦੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਸੀ।

ਇਸੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਠੋਸ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਰਵਰੀ, 2025 ਵਿੱਚ 'ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਵਾਂ ਸੰਸਥਾਨ ਆਨੰਦ (ਗੁਜਰਾਤ) ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਇੱਕ ਠੋਸ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੰਗਰਾਮ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯੂਨੀ– ਵਰਸਿਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਡੇਅਰੀ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਖੰਡ, ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿੱਤ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਡੀਕਰਨ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਲੇਖਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਸ-ਹਕਾਰੀ ਆਡਿਟ ਆਦਿ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਕੂਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ 4 ਤੋਂ 5 ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾੱਕ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ, ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਉੱਦਮਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਮਿਲੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇ ਕੇ 'ਸਹਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸਮ੍ਰਿੱਧੀ' ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

'ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਇਸ ਅੰਕ ਵਿੱਚ 'ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲੇਖ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਧੰਨਵਾਦ, ਜੈ ਸਹਿਕਾਰ

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਗੁੰਜ

ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨ ਭਰਾ-ਭੈਣਾਂ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 10 ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਖਪਤੀ ਦੀਦੀ ਅਤੇ ਡਰੋਨ ਦੀਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਮਿਸਾਲ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਪੈਕਸ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਹੁ-ਮੰਤਵੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਵਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦ-ਾਰੀ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ।

> ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ

ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 67 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਕਸ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 2037 ਚਾਲੂ ਪੈਕਸ ਵਿੱਚੋਂ, 2021 ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਲਈ ਲੱਤੀਦੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਲੀਪਰ ਮੋਹੌਲ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ

ਨੌਜ਼ਨਲ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਯੂਨੀਅਨ ਆਵ ਦਿੱਡੀਆ (ਐਨਸੀਯੂਆਈ) ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੰਤਨ ਲਈ, ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਐਨਸੀਯੂਆਈ ਦੇ ਸਟਿ ਹਯੰਗ ਨਾਲ ਟਾਂਟੀਆ ਗੁਰੂ ਪ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਗੂਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਾਬਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹਾਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਲੀਪ ਸੰਘਾਣੀ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਐਨਸੀਯੂਆਈ ਅਤੇ ਇਫਕੋ

ਇਫਕੋ ਨੈਨੇ ਯੂਰੀਆ ਪਲੱਸ ਅਤੇ ਇਫਕੋ ਨੈਨੇ ਡੀਏਪੀ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਹਰ ਫਸਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਫਕੋ ਨੈਨੋ ਯੂਰੀਆ ਪਲੱਸ ਖਾਦ ਇੱਕ ਕਲੋਰੋਫਿਲ ਚਾਰਜਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਦਾ ਡੀਵੱਖ ਬਦਲੋ, ਨਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਨੈਨੋ ਖਾਦ ਅਪਣਾਓ।

ਡਾ. ਉਦਯ ਸ਼ੰਕਰ ਅਵਸਥੀ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸੀਈਓ, ਇਫਕੋ

4

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਲਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਸੰਤ ਵਿਖਾ ਅਤੇ ਵਿਖਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖਮੁਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਲਵਾਧੂ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਵਧਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ-ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਤੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਸ਼ਨੀਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੇ 651 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਣ ਮੌਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮ-ਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਲੋਕ ਸੱਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ 95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 10 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 556 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 27 ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਨੇਜ, ਪਾਣੀ, ਸੜਕਾਂ, ਪੂਲ, ਰਿਹਾਇਸ਼, ਇਮਾਰਤਾਂ, ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀਆਂ, ਝੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼-ਦੂਰ ਭਲਾਈ ਕੇਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ। ਸ਼ੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਕਾਸ ਸਾਲ 2029 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਚੈਨਪੁਰ ਅਤੇ ਡੀ ਕੈਬਿਨ ਵਿੱਚ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਨਾਲ ਰਾਨੀਪ, ਨਿਊ ਰਾਨੀਪ, ਚੈਨ-ਪੂਰ ਅਤੇ ਡੀ ਕੈਬਿਨ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਊਰਜਾ ਸਮਾਧਾਨ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ੋਰ

ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਮਿਲ ਕੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਰਾਨੀਪ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੇ 350 ਸਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਬਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਰਦਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਲਾਬਾਂ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਊਰਜਾ ਸਮਾਧਾਨ ਲਈ ਸੋਲਰ ਰੂਫ-ਟਾਪ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਲਰ ਰੂਫ-ਟਾਪ ਯੋਜਨਾ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਨੀਪ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮਾੱਸਿਆ ਹੱਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ 651 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 37 ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ

ਅਤੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ

350 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਲਾਬਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ

ਨਰਾਇਣਪੁਰਾ, ਵਾਡਜ, ਰਾਨੀਪ, ਚਾਂਦਲੋਡੀਆ ਅਤੇ ਘਾਟਲੋਡੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੜਕ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਮਿਊੱਸੀਪਲ ਕਾਰਪਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਵਾੱਡੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਰਾਨੀਪ ਲਈ ਵਾੱਡੀ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਾਣੀਪ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਦਾੱਸਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੰਦਰਭਾਗਾ ਨਹਿਰ ਦੇ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਰਕਾਰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੌਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ 'ਦੂਧ ਸੰਜੀਵਨੀ ਯੋਜਨਾ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਾਂਧੀਨਗਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀਆਂ ਕਰੀਬ 30 ਫੀਸਦੀ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖਰਚਾ ਉਹ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਂਗਣਵਾੜੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰਮੰਦ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮਾੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ-2025 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ-ਾਈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼-ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਆਨੰਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਰਰਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਆਈਆਰਐਮਏ) ਦੀ ਬੁੰਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਸੇ ਕੈਂਪਸ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ

- ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੇਗੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
- 🗢 ਸੰਸਦ ਦੇ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ।
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਵੇਗੀ
- ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲ ਅਨੁਸਾਰ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿ-ਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਏਗੀ। ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ 'ਸਹਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸਮ੍ਰਿੱਧੀ' ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇਸ਼

ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮਾੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀ-ਵਰਸਿਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਨੰਦ ਦੇ ਇਰਮਾ ਕੈਂਪਸ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਪਾਲ ਗੁੱਜਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਿੱਲ-2025 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

11 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੇਪਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਪੰਜ ਟ੍ਰਿਲੀਅਨ ਅਮ-ਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਣਨ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਸੰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨ-ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੁਰ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 2030 ਤੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ 5.5 ਕਰੋੜ ਸਿੱਧੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ 5.6 ਕਰੋੜ ਵਾਧੂ ਸਵੈ-ਰੋ-ਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗਾ। ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਇਸ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕ-ਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿੱਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸੰਸਦ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਬਣਨ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਲੇਖਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ

ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ

ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ।

ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣੇਗੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ

ਸਾਲ 2021 ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ, ਨੀਤੀਗਤ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਆਧਾਰਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਜ਼ਿਦ੍ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਟੀਚਾ 8.5 ਲੱਖ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 29 ਕਰੋੜ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿੱਤੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਖੇਤਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਖਲਾਈ, ਖੋਜ, ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾੱਤਵ ਦੇਵੇਗੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਸਹਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੈਟਰੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਬੈਚ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸਹਿ-

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮੱਖ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਡਲ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਮਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਲਾਕਚੈਨ, ਅਤੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਫੰਡਿੰਗ ਪਹਿਲਕਦ-ਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਉੱਦਮਤਾ ਨੂੰ ਵਧ-ਾਉਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੇਗਾ। ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਿੱਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸਹਿਕ-ਾਰੀ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਆ-ਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੁਨਰਮੰਦ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਵਿਸਤਾਰ, ਸਿਖਲਾਈ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿੱਭਾਏਗੀ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਉੱਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਨਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਦੁਰਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਮਜ਼ਬੂਤ

ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿਕ-ਾਰੀ ਖੇਤਰ ਲਈ ਯੋਗ ਅਤੇ ਸਿਖਿਅਤ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ-ਆਂ, ਬੋਰਡ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਤੇ ਖੋਜ ਗਤੀ-ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਖਰਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤਰ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਤੇ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਇਹ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗਾ ਅਤੇ ਸਬੂਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਸੂਝ

ਟੀਐਸਯੂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿ-ਕਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ

ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਡੇਅਰੀ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਖੰਡ, ਬੈਂਕਿੰਗ, ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿੱਤ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਅਤੇ ਮਲਟੀ ਸਟੇਟ ਕੋਆਪ੍ਰੋ-ਟਿਵਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਾਲਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੋ ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਗਲੋਬਲ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਭੂਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਟੀਐਸਯੂ) ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੜੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਡਿਪਲੋਮਾ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ। ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖਿਆ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ

ਦੇਵੇਂਗਾ। ਇਹ ਰਵਾਇਤੀ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਕਾਲੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋਤੇਗੀ। ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਟਿਕਾਊ ਖੇਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ, ਨੈਤਿਕ ਵਪਾਰਕ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸੰਚਾਲਿਤ ਆਰਥਿਕ ਮਾਡਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਿਆਰੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨਗੇ, ਸਗੋਂ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਕੇ ਖੇਤਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਚੁਣੌਤ-ਆਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰੇਗੀ। ਸਥਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਫੋਕਸ ਡੇਅਰੀ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਖੰਡ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਿੰਗ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਅਤੇ ਗਵਰਨੈਂਸ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਮਿਆ

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅਧਿਆਪਨ

ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਡੇਅਰੀ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਖੇ-ਤੀਬਾੜੀ, ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ, ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੂਚਾਰੂ ਬਣਾਏਗੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾ-ਿ ੲਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਰਸ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਿ-ਕਾਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮੀਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਖੋਜ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲ ਬਣੇਗੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ

ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਆਈਸੀਏ-ਆਰ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਗਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਸੀਐਸਆਈਆਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿ-ਟੀਆਂ ਤੋਂ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਪੈਕਸ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣ-ਾਏਗੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਐਮਐਸਪੀ ਮਾਡਲ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਮਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੀਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੱਲ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਡਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਡਲ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਫਾਇਤੀ ਡਾਕ-ਟਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ-ਗੀਆਂ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਨਜ਼ਰੀਆ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2047 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ੳਤਪਾਦ (ਜੀ.ਐਨ. ਪੀ.) ਦਾ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਖੋਜ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਪਿਰਹਲਕਦਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਉੱਦਮਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਟੀਚਿਆਂ (ਐਸਡੀਜੀ) ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਕੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ (ਈਐਸਜੀ) ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਹਰੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਨੈਤਿਕ ਵਪਾਰਕ

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਦਾਸ: ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ

ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਦਾਸ ਕਿਸ਼ੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ, ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦ-ਨ ਸਨ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਦਾਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਪਿਤਾਮਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ 1946 ਵਿੱਚ ਕੈਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਉਤਪਾਦਕ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਸਹਿਕਾਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 22 ਅਕਤੂਬਰ, 1903 ਨੂੰ ਆਨੰਦ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ਼ੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ, ਤ੍ਰਿਭੁਵਨਦਾਸ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਨਾਫ਼ਰਮਾਨੀ ਅੰ-ਦੋਲਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਵੱਲਭਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 1930, 1935 ਅਤੇ 1942 ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਉ-ਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਟਿਕਾਊ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ–ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਚੀਚੇਤੀ

ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਾਲਾਨਾ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਡਿਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੰਪਟਰੋਲਰ ਅਤੇ ਆਡੀਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਫੰਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖ਼ਲੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈ ਸਕਣਗੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੇਂ ਚ

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਚਾਂਸਲਰ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਸ਼ਾ– ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।■

ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਅਤੇ ਐਫਪੀਓ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਮਿਲਿਆ ਉਤਸ਼ਾਹ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐਨਸੀਡੀ-ਨੇ ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਟਾਰਟਆੱਪ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉ-ਤਪਾਦਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੋਆਪ੍ਰੇ-ਟਿਵ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋ-ਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰ-ਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸੰਚ-ਾਲਨ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਸਮਝਣ ਨਾਲ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈੱ ਕਿ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗ-

ਦਾਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਿਕ-

ਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਹਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ

ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸ-ਿ

ਹਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

- ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਰਚੀ ਵਧੇਗੀ
- ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਪ੍ਰੈਂਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਮਿਲੇਗਾ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਸਹਿਕ-ਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਹਿਕਾਰਤਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਮਾਡਲਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪ-ਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੀ ਭਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਬਿ-ਹੱਤਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਖੇਤ-ੀਬਾੜੀ, ਡੇਅਰੀ, ਪਸ਼ੁ ਪਾਲਣ, ਵੈਟਰਨਰੀ ਸਾਇੰਸ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਬਾਗਬਾਨੀ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਹੈਂਡਲੂਮ ਅਤੇ ਆਈਟੀ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਵੈਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸ-ਿ ਹਕਾਰੀ ਪਬੰਧਨ, ਐਮਕਾਮ, ਐਮਸੀਏ, ਵਿੱਤ, ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਮਬੀਏ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗ ਊਮੀਦ-ਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇੰਟਰ ਆਈਸੀਏਆਈ ਜਾਂ ਇੰਟਰ ਆਈਸੀਡਬਲਯਏ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਜਾਂ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਇੰਟਰਨ-ਿ

ਸ਼ਪ ਲਈ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਹਿਕਾਰ ਮਿੱਤਰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਵੀ ਮਿਲਗਾ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੌਜਵਾਨ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਨੂੰ ਐਫਪੀਓ ਵਿੱਚ ਉੱਦਮੀ ਅਤੇ ਲੀਤਰਖੀਸ਼ਪ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਲਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਪਹਿਲਕ-ਦਮੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਖੇਤੀ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਵੇਅਰਹਾਊਸਿੰਗ, ਕੋਲਡ ਚੇਨ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ, ਡੇਅਰੀ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਪਸ਼ੂ ਧਨ, ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ, ਪੇਂਡੂ ਆਵਾਸ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸਮੇਤ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ–ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਧਾੳਣਾ ਹੈ।

ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਲਈ ਜਾਗਰੁਕਤਾ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ੂਨਲ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਟਰੇਨਿੰਗ (ਐਨ-ਸੀਸੀਟੀ), ਵੈਕੰਠ ਮਹਿਤਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀ-ਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਵੈਮ-ਨੀਕੈੱਮ) ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਰਾਓ ਇਨਾਮਦਾਰ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਰਾਹੀਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਕੈਡਮੀ ਫਾਰ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਖੇਤ-ੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਤ, ਵਿੱਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ, ਉੱਦਮ ਸਿਖਲਾਈ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਕੇ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ

ਭਾਗਦਾਰ।			
ਸਾਲ	ਕੁੱਲ ਮੈਂਬਰ	ਮਹਿਲਾ ਮੈ ਂ ਬਰ	ਪ੍ਰਤ- ੀਸ਼ਤ
2020 21	40,288	8,875	20.02
2021- 22	63,774	15,309	24.38
2022- 23	201,507	77,584	38.50

ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੀ ਮਹਿਲਾ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐਨਸੀਡੀਸੀ) ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਗਮ ਹੈ, ਜੋ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਵੱਧ

😝 🎯 🔇 🖸 👘 @minofcooperatn 🌘 www.cooperation.gov.in

ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐਨਸੀਡੀਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਅਨਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ, ਤੇਲ ਬੀਜ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ, ਪੋਲਟਰੀ, ਡੇਅਰੀ ਅਤੇ ਪਸ਼ੁ ਪਾਲਣ, ਵੇਅਰਹਾਉਸਿੰਗ, ਸਪਿਨਿੰਗ ਮਿੱਲਾਂ, ਹੈਂਡਲੂਮ, ਜੂਟ[ਾ] ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਲੂਮ ਬੁਣਾਈ, ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਯੂਵਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੁਆਰਾ 5,714.81 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ (ਐਨਸੀਡੀਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪਕਾਰ ਹੈ-

ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ	ਵੰਡੀ ਗਈ ਰਕਮ (ਰੁਪਏ ਕਰੋੜ)
2020-21	800,36
2021-22	1319,52
2022-23	1437,00

ਮਹਿਲਾ ਅਗਵਾਈ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ

ਨੰਦਿਨੀ ਸਹਿਕਾਰ ਯੋਜਨਾ: ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਦੀ ਨੰਦਿਨੀ ਸਹਿਕਾਰ ਯੋਜਨਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਨੇ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ 714,88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ 156 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਹਿਲਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ।■

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

'ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਰਾਹੀਂ ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਹੋਇਆ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ 'ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਪੁੰਗਰਾਮ' ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਹਾੱਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ ਦੇਖਣ ਆਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ-ਆਤ ਹੈ। ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦਿਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਾਂ। ਪਰਾ ਭਾਰਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੌਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੌਮੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦਿਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੱਦਾਖ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੀਜ਼ਲ ਦਾ ਜੰਮ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤੇਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਜੰਮਣ ਵਾਲੇ ਡੀਜ਼ਲ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਜਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੱਦਾਖ ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਫ੍ਰੀਜ਼ਿੰਗ ਡੀਜ਼ਲ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2017 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ ਸਰਹਾਂਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਦੁੱਧ, ਅੰਡੇ, ਮੱਛੀ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ।

ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਸਾੱਭਿਆਚਾਰ, ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਰਾੱਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਾਂਗ ਜੀਵੰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਰਤਮਾਨ ਜੀਵੰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵੀ ਚੰਗੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਇਵੈਂਟ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ 15 ਫਰਵਰੀ, 2023 ਨੂੰ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ 46 ਬਲਾਕਾਂ ਦੇ 662 ਪਿੰਡ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 22 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ 8 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ 26 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 92 ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 259 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣੀ। ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ 662 ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਗੁਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਰਿਪੈਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 626 ਪੌਜੈਕਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 901 ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਲਈ ਇੱਥੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਊਰਜਾ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖਾਦੀ ਗ੍ਰਾਮ ਉਦਯੋਗ ਆਦਿ ਲਈ 556 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2400 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 113 ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ 8 ਨੀਵੇਂ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਬ੍ਰਿਜ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜੂਨ 2025 ਤੱਕ 362 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ 4ਜੀ ਕੁਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਉ-ਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। 62 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 474 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਨ-ਗਰਿੱਡ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਅਤੇ 127 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਫ-ਗਰਿੱਡ ਬਿਜਲੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 238 ਕਰੋਡ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 43 ਨਵੇਂ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। 48 ਕਰੋਡ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ 102 ਪ੍ਰੋ-ਜੈਕਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਊ ਪੁਆਇੰਟ, ਐਡਵੈਂਚਰ ਟੂਰਿਜ਼ਮ, ਈਕੋਰੀਜ਼ਰਟ ਅਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ 662 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 570 ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਬੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਜੋਤਨ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਤੋਂ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁ-ਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਵਿਲੇਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਮਹਾਕੁੰਭ

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੰਗਮ ਹੈ ਮਹਾਕੁੰਭ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ 144 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਵਿੱਤਰ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸੰਗਮ ਤੱਟ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ। ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਂਕੁੰਭ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦੀਵੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਗਮ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸਦਭ-ਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦਾ ਮਹਾਂਸਮਾਗਮ, ਮਹਾਂਕੁੰਭ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਹੈ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੰਗਮ

- ⇒ ਮਹਾਕੁੰਭ 'ਚ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ
- ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਗੌਰਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਹਾਂਕੁੰਭ

ਵੀ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆ-ਪਣੀਆਂ ਐਕਸ-ਪੋਸਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਵਿੱਤਰ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ 'ਮਹਾਕੁੰਭ' ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭ-ਾਵਿਤ ਅਤੇ ਭਾਵੁਕ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਾਂ ਗੰਗਾ, ਮਾਂ ਯਮੁਨਾ ਅਤੇ ਮਾਂ ਸਰਸਵਤੀ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਕੁੰਭ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦੀਵੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਗਮ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਨਮਾਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਗਮ ਦੇ ਕੰਢੇ ਚੱਲ ਰਹੇ 'ਮਹਾਂਕੁੰਡ' ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਨਾਤਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਧਾਰਾ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਮਹਾਕੁੰਡ ਇਕਸੁਰਤਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਾਡੇ ਸਨਾਤਨ ਜੀਵਨ-ਦਰਸ਼ਨ

ਮਹਾਕੁੰਭ

ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦਾ ਮਹਾਂਸਮਾਗਮ ਮਹਾਂਕੁੰਭ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੰਗਮ ਵੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪਵਿੱਤਰ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ 'ਮਹਾਕੁੰਭ' ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵਗੀ। ਮਹਾਕੁੰਭ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਲਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਵਿੱਤਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਪੀਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਸਵਾਮੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਿ-ਸ਼ਚਲਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਆ-ਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਮ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਥਿਤ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀ ਅਕਸ਼ਯਵਟ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਸ਼ਯਵਟ ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਆਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸੁੱਖ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਰਸਵਤੀ ਕੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਸਵਤੀ ਨਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

ਸਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 144 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਦੇ ਸੰਗਮ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਮਹਾਕੁੰਭ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਹੈਰਾਨ ਹੈ। ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਮੰਗੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਾਦਾ ਪੱਤਰ ਦੀ ਲੋਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਮਹਾਕੁੰਭ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕਿ 50 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਬਿਨਾਂ ਸਾਂਦੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਗਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਉ-ਤਸੁਕ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਸੇਤੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਿਲਹਿਰੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਪੁੰਨ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣਨ।ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਂ ਵਾਰ ਕੁੰਭ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰਿੰਗੇਰੀ, ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਦਵਾਰਕਾ ਪੀਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ

ਤੀਰਥਰਾਜ ਪ੍ਰਯਾਗਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਕੁੰਭ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅਕਸ਼ਯ ਵੱਟ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ। ਜੂਨਾ

ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਸਵਾਮੀ ਅਵਧੇਸ਼ਾਨੰਦ ਗਿਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਪਰਮ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਸ੍ਰਿੰਗੇਰੀ ਪੀਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਵਿਧੂਸ਼ੇਖਰ ਭਾਰਤੀ, ਪਰੀ ਪੀਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਨਿਸ਼ਚਲਾਨੰਦ

ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਦਵਾਰਕਾ ਪੀਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾ-ਚਾਰੀਆ ਸਵਾਮੀ ਸਦਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਵਿਧੁਸ਼ੇਖਰ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਰਜਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ। ਗੋਵਰਧਨ ਪੀਠ ਪਰੀ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਨਿਸ਼ਚਲਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਦਵਾਰਕਾ ਪੀਠ ਦੇ ਸਦਾਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਜੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਲਈ ਨੀਤ-ੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨਿਰੰਜਨੀ ਅਖਾੜੇ ਦੇ ਪੀਠਾਧੀਸ਼ਵਰ ਕੈਲਾਸ਼ਾਨੰਦ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵੀ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਤੋਂ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੌਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੇਧ ਲਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਦਾ ਭੋਜਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਵਿੱਚ 38ਵੀਆਂ ਰਾ-ਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਐਥਲੀਟ ਅਜਿਹੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾਲ ਚਮਕਦੇ ਹਨ। ਰਾ-ਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਿਖਾਰਨ ਦੇ ਵੱਧ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ ਭਰ ਕਈ ਟਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਸੀਰੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਵੇਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆਂ ਯੂਥ ਗੇਮਜ਼ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੇ ਮੌਕੇ

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਖੇਡਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਪੈਰਾ ਖੇਡਾਂ ਨੇ ਪੈਰਾ ਐਥਲੀਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਉਪਲੰਬਧੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੱਦਾਖ਼ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੀਂ ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਤਹਿਤ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੱਟ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਰੌਸ਼ਨ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਕੇਦਾਰਨਾਥ, ਬਦਰੀਨਾਥ ਅਤੇ ਮਾਂ ਗੰਗਾ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਅੱਜ 38ਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਭਾਰਤ, ਸਰਵੋਤਮ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤਸਵੀਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਥਾਨਕ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਾ 'ਗਰੀਨ ਗੇਮਜ਼' ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਈਕੋ-ਫਰੈਂਡਲੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਟਰਾਫੀਆਂ ਅਤੇ ਤਮਗੇ ਵੀ ਈ-ਕੂੜੇ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਮੈਡਲ ਜੇਤੂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਕ ਬੂਟਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪਹਿਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦੀ ਖੇਤਰ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 2.5 ਲੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ

ਰਾਸਟਰੀ ਖੇਡਾਂ

ਗੁਲਦਸਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੂਰਨ-ਾਮੈਂਟ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਧਿਅਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਡ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਰ ਐਥਲੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਚ, ਟ੍ਰੇਨਰ, ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਮਾਹਿਰ, ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਐਥਲੀਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਖੇਡ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗਣਵੱਤਾਪਰਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਰਠ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਸਾਜੋ ਸਮਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 35,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀ-ਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਓਲੰਪਿਕ ਟੀਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਅਥਲੀਟ ਨੇ "ਪੀਐਮ" ਨੂੰ "ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ" ਦੀ ਬਜਾਏ "ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ" (ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ) ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਉਰਜਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਥਲੀਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕੀ ਦੇ ਗੌਰਵਮਈ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੋ-ਖੋ ਟੀਮ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਗੂਕੇਸ਼ ਡੀ. ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਤਰੰਜ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਜਿੱਤ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੋਨੇਰੂ ਹੰਪੀ ਮੀ-ਹਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰੈਪਿਡ ਸ਼ਤਰੰਜ ਚੈਂਪੀਅਨ ਬਣੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਡਾਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਠਕ੍ਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਹੁਣ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਰੀਅਰ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ 2036 ਓਲ-ਪਿਕ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਲਈ ਮਹਾੱਤਵਪੂਰਨ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਓਲੰਪਿਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖੇਡ ਈਵੈਂਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਹ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਖੇਡ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਐਥਲੀਟਾਂ ਲਈ ਰੇਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਓਲੰਪਿਕ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਵਾਂ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉ-ਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਹੋਟਲ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਿਟਨੈੱਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਟਾਪਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਉਮਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ੂਗਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਕਿ ਫਿਟ ਇੰਡੀਆ ਅੰਦੋਲਨ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਫਿਟਨੈੱਸ

ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਅਨਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ: ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਖਰਾਕ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਸਰਤ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੈਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਖਰਾਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਚਰਬੀ ਅਤੇ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰ ਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਨ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨ

ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਵੀਰ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਬੋਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਸੂਰਤ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੌਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲ-ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਤਹਿਤ ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਖਾਨੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇ-ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਫਿਟ ਇੰਡੀਆ ਮਿਸ਼ਨ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੌਸ਼ਣ ਮਿਸ਼ਨ, ਬੁੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੀਕ-ਾਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨ ਇੰਦਰੰਧਨੁਸ਼ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯੂਮਿਤ ਯੋਗਾ ਅਤੇ ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸਰੀਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੂਰਤ, ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬੂਲਾਲ ਰੂਪਚੰਦ ਸ਼ਾਹ ਮਹਾਵੀਰ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਫੂਲਚੰਦ ਭਾਈ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨਦਾਸ ਵਖਾਰੀਆ ਸੈਨੇਟੋਰੀਅਮ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ

- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।
- ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 1.75 ਲੱਖ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਸਿਹਤ ਮੰਦਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ।
- ਸਵੱਛ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ, ਫਿਟ ਇੰਡੀਆ, ਖੇਲੋਂ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਜਲ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਵਰਗੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ।
- ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ, 2013-14 ਦੇ 37 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਕੇ 98 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਯ-ਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਯੁੱਗ-ਬਦਲਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬਿੱਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ 12 ਕਰੋੜ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਯਾਨੀ 60 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਮੁਫਤ ਇਲਾਜ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਅਰੋਗਿਆ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅੰ-ਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 1.75 ਲੱਖ ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਅਰੋਗਿਆ ਮੰਦਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਹਤ ਫੰਡ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇਲਾਜ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੌਦੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਬਜਟ 2013-14 ਦੇ 37 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਕੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 98 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਣੇ 71 ਕਰੋੜ ਆਭਾ ਕਾਰਡ

ਸ਼ੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ 71 ਕਰੋੜ ਆਭਾ ਕਾਰਡ (ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਸਿਹਤ ਖਾਤਾ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਆਈਡੀ ਕਾਰਡ) ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਯੁਸ਼ਮਾਨ ਭਾਰਤ ਸਿਹਤ ਬੁਨਿਆ-ਦੀ ਢਾਂਚਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 64 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਨ ਔਸ਼ਧੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਦੁਕਾਨਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਨ ਔਸ਼ਧੀ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਵਾਈਆਂ 20 ਤੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕੇ ਲਗਭਗ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰਪਏ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2014 ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 387 ਮੈ-ਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿ-ਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਕਰਕੇ 766 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ-ਿ ਹਲਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸਿਰਫ਼ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਕਟਰ ਹੀ ਗ੍ਰੈਜੁਏਟ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ 1 ਲੱਖ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਅਤੇ 73 ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਸਨ (ਐਮਡੀ) ਜਾਂ

ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੇਂਦਰ

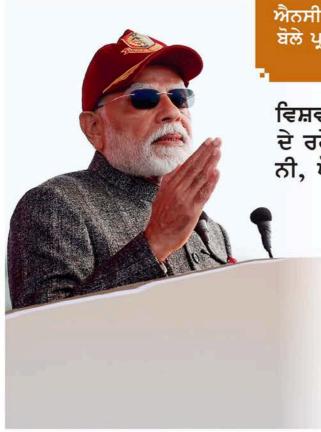
ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੂਰਤ ਗੁਜਰਾਤ ਸਮੇਤ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀ-ਵਿੰਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੂਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਹਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਤਮ ਨਿਰਭਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਰਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂਲਾਲ ਰੂਪਚੰਦ ਸ਼ਾਹ ਮਹਾਵੀਰ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਇਲਾਜ ਮਿਲੇਗਾ। ਲਗਭਗ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਬਣਿਆ, 110 ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਾਲਾ ਹਸਪਤਾਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੇਡੀਏਸ਼ਨ ਥੈਰੇਪੀ, ਕੀਮੋਥੈਰੇਪੀ, ਕੈਂਸਰ ਸਰਜਰੀ, ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ, ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦਵਾਈ, ਕੈਂਸਰ ਰੀਹੈਬਲੀਟੇਸ਼ਨ, ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਸੰਬੰਧੀ ਇਮਯੂਨੋਥੈਰੇਪੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੁਲਤਾਂ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਵੀਰ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਲੀਫ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਾਲ 1978 ਤੋਂ ਮਹਾਵੀਰ ਜਨਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਬੀ ਡੀ ਮਹਿਤਾ ਆਰਟ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਆਰ ਬੀ ਸ਼ਾਹ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਲਕਸ਼ਮੀਪਤੀ ਮਹਾ-ਵੀਰ ਨਰਸਿੰਗ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮਹਾਵੀਰ ਕੈਂਸਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਲੜੀ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮਾਂ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਆਯ-ਸ਼ਮਾਨ ਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬੰਧ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸ਼੍ਰੀ ੰਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਫੂਲ ਚੰਦਭਾਈ ਜੈਕਿਸ਼ਨ ਦਾਸ ਵਖਾਰੀਆ ਸੈਨੇਟੋਰੀਅਮ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਮੈਡੀਕੱਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ 36 ਕਮਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਹੇਠ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਅਤਿ-ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਸਰਜਰੀ (ਐਮਐਸ) ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਯੁਰਵੇਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਯੁਰਵੇਦ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇਲਾਜ ਦਨੀਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਯੁਵਾ ਵਿਕਾਸ

ਐਨਸੀਸੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ

ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਗਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆ– ਨੀ, ਖੋਜਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆ– ਪਕ

- ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ' ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਐਨਸੀਸੀ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

21ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਸੰਸਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਡੀ ਯੁਵਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਤਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੈਡੇਟ ਕੌਰ (ਐਨਸੀਸੀ) ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। 'ਯੁਵਾ ਸ਼ਕਤੀ, ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ[ੇ] ਵਿੱਚ 'ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ' ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ

ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 1.5 ਲੱਖ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਲੋਕ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗਲੋਬਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਗਲੋਬਲ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਖਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਖੋਜਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦੇ 75 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇ-ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਦੈਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 'ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ' ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਭਾਰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਟੀਚੇ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਕਸਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ- ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ, ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ, ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜ ਵਚਨ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਨੂੰ ਸੇਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਣਗੇ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯੂਵਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਯਵਾ ਵਿਕਾਸ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਵਿਚ-ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਰਾਹੀਂ ਨਵੀਂ ਊ-ਰਜਾ ਜੋੜਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੱਖ ਨੌ-ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਨ-ਤਾਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸਰਕਾਰ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਔਖਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੈਂਕ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਰੰਟੀ ਮੰਗਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਆਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਗਰੰਟੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਧਾ ਕੇ 20 ਲੱਖ ਰੁ-ਪੌਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 40 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆ-ਪੂਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਸਦੀਕ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਵੈ-ਤਸਦੀਕ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਿੰਗਲ-ਵਿੰਡੇ ਸਿਸਟਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ੀਫੇ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ 1.5 ਲੱਖ ਸਟਾਰਟਅੱਪ ਅਤੇ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਬਣਾਏ

ਮੁਦਰਾ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਬਿਨਾਂ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 40 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ <mark>ਅਤੇ ਤੱਟ</mark>ਵਰਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਹੋਇਆ ਐਨਸੀਸੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ

ਦੇਸ਼ ਦੇ 170 ਸਰ<mark>ਹੱਦੀ ਤਾਲੂਕਾਂ ਅਤੇ</mark> 100 ਤੱਟਵਰਤੀ ਤਾਲੂਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਐਨਸੀਸੀ

2014 ਵਿੱਚ 14 <mark>ਲੱਖ ਐਨਸੀਸੀ ਕੈਡਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 6</mark> ਲੱਖ ਵਧੀ, ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 20 ਲੱਖ ਕੈਡਿਟ

ਐਨਸੀਸੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਸੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਨਸੀਸੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿ-ਰਮਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿਖਾਈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਸੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਨਸੀਸੀ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਅਤੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਐਨਸੀਸੀ ਦੀ ਹੁਣ ਦੇਸ਼ ਦੇ 170 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਹੱਦੀ ਤਾਲੁਕਾਂ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 100 ਤੱਟਵਰਤੀ ਤਾਲੁਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਐਨਸੀਸੀ ਕੈਡਿਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਐਨਸੀਸੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੇ ਕੈਡਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2014 ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 14 ਲੱਖ ਐਨਸੀਸੀ ਕੈ-ਡੇਟ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 20 ਲੱਖ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰਲ ਕੈਡਿਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੱਠ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਨਸੀਸੀ ਕੈਡਿਟ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨਸੀਸੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸੰਗਠਨ ਹੈ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਜਟ-2025 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ

ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਆਮ ਬਜਟ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸ਼ੁਲੂ-ਪ੍ਰੇਟ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਬ ਸੰਮਲਿਤ ਅਤੇ ਦੁਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਬਜਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੌਦੀ ਦੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਲਈ ਰੇਂਡਮੈਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ, ਗਰੀਬ, ਮੱਧ ਵਰਗ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਟਾਰਟ-ਅੱਪ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸ-ਹਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਜਟ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੱਧ ਵਰਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। 12 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਦੀ

ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਛੋਟ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਜਟ 2025 1 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਰਬਨ ਚੈਲੇਂਜ ਫੰਡ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਰੂਹ ਫੂਕੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੰਡ ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਜੋਂ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ 1.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਜ-ਮੁਕਤ ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ।

ਬਜਟ ਵਿੱਚ 36 ਜੀਵਨ ਰੱਖਿਅਕ ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬੇਸਿਕ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਛੋਟ ਦੇ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡੇ-ਕੇਅਰ ਕੈਂਸਰ ਸੈਂਟਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 200 ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਵਿੱਤੀ

- ਵਿਕਸਤ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਬਲੂਪ੍ਰਿੰਟ
- ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬ ਸੰਮਲਿਤ ਬਜਟ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਨਵੀਂ ਉਡਾਣ

ਵਰ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਣਗੇ।

ਕਰੋੜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਬਜਟ ਦਾ ਲਾਭ

ਬਜਟ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੱਸਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਫਸਲ ਉਤਪਾਦ-ਕਤਾ ਵਾਲੇ 100 ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਧਨ-ਧਾਨਯ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਯੋਜਨਾ' ਦੇ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਲਗਭਗ 1.7 ਕਰੋੜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਦਾਲਾਂ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਮਿਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਕਪਾਹ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਮਿਸ਼ਨ' ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਬਜਟ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਯੂਰੀਆ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ, ਬਜਟ-

ਆਮ ਬਜਟ

2025 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ 12.7 ਲੱਖ ਮੀਟ੍ਰਿਕ ਟਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਯੂਰੀਆ ਪਲਾਂਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ (ਕੇਸੀਸੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ 3 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ ਨਵੀਂ ਉਡਾਣ

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਜਟ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਊਡਾਣ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 75,000 ਮੈਡੀਕਲ ਸੀਟਾਂ ਜੋੜਨ, ਪੰਜ ਆਈਆਈਟੀ ਵਿੱਚ 65,000 ਵਾਧੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਟੈਕਨਾਲੌਜੀ (ਆਈਆਈਟੀ) ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਸਾਇੰਸ (ਆਈਆਈਕੀਸਸੀ) ਰਾਹੀਂ 10,000 ਰਿਸਰਚ ਫੈਲੌਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਇੰਜਨ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤਾਕਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ-2025 ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਪ੍ਰਤੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਅਟਲ ਟਿੰਕਰਿੰਗ ਲੈਬ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਅਪਗ੍ਰੇਡ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਆਫ਼ ਐਕਸੀਲੈਂਸ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 120 ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਕਾਸ

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਡਾਨ ਯੋਜਨਾ ਨਵੇਂ ਸ਼ੀ-ਹਰਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕਿਫਾ-ੲਤੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਜਟ 2025 ਵਿੱਚ ਉਡਾਨ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 120 ਨਵੇਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡਿਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਵਾਧੂ ਹਵਾਈ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਬਜਟ ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਬਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 25,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਵਿਕਾਸ ਫੰਡ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕੱਚੇ ਮਾਲ, ਪੂਰਜ਼ਿਆਂ, ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਪੂਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਸਟਮ ਡਿਊਟੀ ਛੋਟ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਹ ਖੇਤਰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼-ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਹੱਬ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਵਧਣਗੇ ਸਟਾਰਟਅੱਪ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੂਖਮ, ਲਘੂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੇ ਉੱਦਮਾਂ

ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ 2025 ਵਿੱਚ 'ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੁਸਤਕ ਯੋਜਨਾ' ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਡਿਜੀਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 20,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਬਿਜਲੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਹ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਨੂੰ 2047 ਤੱਕ 100 ਗੀਗਾਵਾਟ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਛੋਟੇ ਮਾਡਿਊਲਰ ਰਿਐਕਟਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਰਮਾਣੂ ਉਰਜਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਪਰਮਾਣੂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਦੇਣਦਾਰੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਲਈ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਗਾਰੰਟੀ ਕਵਰ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਬਜਟ ਵਿੱਚ 1.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਧੂ ਜੋੜਨ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਐਮਐਸਐਮਈ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਾਣ ਹੱਬ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਟਾਰਟ-ਅੱਪਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇਸ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਫੁਟਵੀਅਰ, ਚਮੜਾ ਅਤੇ ਖਿਡੌਣਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਜਟ ਗਿੱਗ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਾਧਿਅਮ ਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਗਿੱਗ ਵਰਕਰ ਈ-ਸ਼੍ਰਮ ਪੌਰਟਲ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਪਾ ਸਕਣਗੇ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਵਾਨਿਧੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ, ਸਟ੍ਰੀਟ ਵਿਕਰੇਤਾ ਯੂਪੀਆਈ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ 30,000 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ।

ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੌਗਾਤ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਮ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਵਰਗੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਈ ਤੋਹਫੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਸਿੱਖਿਆ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਸੰਪਰਕ, ਕਿਸਾਨ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਕਈ ਅਹਿਮ ਤੋਹਫੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਮਖਾਨਾ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸੰਬਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਪਛੜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਖਾੱਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਿਥਿਲਾਂਚਲ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਕੌਸੀ ਨਹਿਰ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਚਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਈਆਈਟੀ ਪਟਨਾ ਨੂੰ ਆਮ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਫੂਡ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ, ਐਂਟਰਪੁਨਿਓਰਸ਼ਿੰਪ ਐਂਡ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਗੀਨਫੀਲਡ ਏਅਰਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿ-ਵਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੰਸ਼ਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਗ-ਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੇਵਾ ਮੇਲੇ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆ-ਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਛੁਤੇ ਰਹੇ। ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਧਾਰਾ 370 ਹਟਾਈ, ਤਿੰਨ ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਅਤੇ ਉਜੈਨ ਮਹਾਕਾਲ ਕੋਰੀਡੋਰ ਦਾ ਨਿ-ਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸੋਮਨਾਥ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ-ੲਆ ਅਤੇ ਰਾਮਲਲਾ ਦੀ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗ਼ਲਾਮੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਸਦਕਾ ਇਹ 350 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਹੁਣ ਪੂਰੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 170 ਦੇਸ਼ ਯੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਹਨ ਪਰਿਵਾਰ

ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਈ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਦਰਾਂ–ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਸਾਡੇ

- ਪੂਰੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਦੂਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਭਾਰਤ
- ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਨਿਰੰਤਰਤਾ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੇਵਾ ਮੇਲਾ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪਰਨ ਭਮਿਕਾ

ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੇਵਾ ਮੇਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਵਾਰ, ਧਰਮ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੇਲੇ ਦੀ ਸਾਡੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ, ਨਿਰੰਤਰਤਾ, ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਪਲੇਟ-ਫਾਰਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮੇਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਿਵਾਰ, ਧਰਮ, ਸਾੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ

ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਮਾਤਾ ਅਹਿਲਿਆਬਾਈ ਹੋਲਕਰ ਨੇ ਮੁੱਧ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ 280 ਤੋਂ ਵੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 300ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨਾਈ ਜਾ ਕਹੀ ਹੈ।

ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ

ਐਨਸੀਓਐਲ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਕਰੇਗਾ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਆਰਗੈਨਿਕ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਐਨਸੀਓਐਲ) ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਐਨਸੀਓਐਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਆਰਗੈਨਿਕ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦਾ ਮੰਡੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਭਾਅ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਡੀ ਮਾਰਕਿਟਿੰਗ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੀ ਆਰਗੈਨਿਕ ਪ੍ਰੋਡਕਟਸ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚਾਲੇ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਨਸੀਓਐਲ ਭਾਰਤ ਆਰਗੈਨਿਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਜੈਵਿਕ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ, ਐਨਸੀਓਐਲ ਕਣਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਮਦਾਨਾ, ਦਾਲਾਂ, ਮੰਡੂਵਾ-ਝੰਗੋਰਾ ਵਰਗੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵੀ ਖਰੀਦ ਕਰੇਗਾ। ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਾਿਹਲਾਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੇ ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਕੁੱਲ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾਂ ਹੀ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਕੁੱਲ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 40 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਉਣੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਵਿੱਚ 400 ਟਨ ਜੈਵਿਕ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾੜੀ ਦੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇੱਥੋਂ ਕਣਕ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖਰੀਦ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁ-ਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵੈ-ਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਵਧ-ਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਵਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਿੰਾਸੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰੰ-ਪਰਾਗਤ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਸਾਇਣ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੁਆਰਾ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ 10% ਤੋਂ 15% ਵੱਧ ਮੁਨਾਫਾ ਮਿਲਿਆ

ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਚਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਤਪਾਦਨ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਧਾਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਹੁਣ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਸਗੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਆਰਗੈਨਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਬੁਾਂਡ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਦੇ 17.5 ਫੀਸਦੀ ਮੈਦਾਨੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸਾਨ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ 4.75 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਨਸੀਓਐਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧੇਗੀ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਣਗੇ। ਆਰਗੈਨਿਕ ਉਤਪਾਦ ਕੌਂਸਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਿਚੋਲਗੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਐਨਸੀਓਐਲ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਗਰ, ਕਾਸ਼ੀਪੁਰ ਅਤੇ ਰੁਦਰਪੁਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ 400 ਕਇੰਟਲ ਜੈਵਿਕ ਬਾਸਮਤੀ ਝੋਨਾ ਖਰੀ-ਦਿਆ ਸੀ। ਬਾਸਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਐਨ-

ਸੀਓਐਲ ਆਰਗੈਨਿਕ ਕਣਕ ਖਰੀਦੇਗੀ।

ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਜੈਵਿਕ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ

ਅਮੂਲ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲ-ਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੈਟਵਰਕ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਦੋਵੇਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਅਮੂਲ ਬ੍ਰਾਂਡ ਤੋਂ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪ-ਾਦਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬ੍ਰਾਂਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਐਨ-ਸੀਓਐਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜੈਵਿਕ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਚਾਵਲ, ਦਾਲਾਂ ਅਤੇ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਐਨ-ਸੀਓਐਲ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਰਾਸਫਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਡੇਅਰੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਡੇਅਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੇ ਆਪਣੇ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਜੈਵਿਕ ਭੋਜਨ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਜੈਵਿਕ ਉਤਪ-ਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਐਨਸੀਈਐਲ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨਿਰਯਾਤ ਲਿਮਿਟਿਡ) ਵੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੈਕਸ ਦੇ ਨੁਮ– ਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਲਿਆ ਹਿੱਸਾ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਸੌ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਹਿਕ-ਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧੀਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਰਲੀਧਰ ਮੋਹੋਲ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਭਾਵਾਂ (ਪੀਏਸੀਐਸ) ਦੀ ਭੂ-ਿ ਮਕਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਕਸ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਤਜ਼-ਰਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹੋਲ ਨੇ 76ਵੇਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਸਾੱਦੇ ਗਏ 13 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੁਧ-ਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਪੈਕਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਬਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਭਲ-ਾਈ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾ-ਸ਼ਟਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿ-ਹਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਝਾਰਖੰਡ, ਅਸਾਮ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕਸ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭ-ਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੈਕਸ ਦਾ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਪੈਕਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਕਸ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੈਕਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹੋਲ

ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਪੈਕਸ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲਬਾਤ

🗘 13 ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਸੌ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁ–ਮੰਤਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਡਿਜੀਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਉਦੇਸ਼ੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪੈਕਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਬਾਰਡ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਵਰਗੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਡਿਜੀਟਲ-ਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ, ਕੁਸ਼-ਲਤਾ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ।

ਪੈਕਸ ਦੀ ਵਧੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾ-ਸ਼ਟਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿ-ਹਾਰ, ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਝਾਰਖੰਡ, ਅਸਾਮ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਕਸ ਦਾ ਕੰਪਿਊਟਰੀਕਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰ ਲਾਭ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੈਕਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗ੍ਰਾਮੀਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇੱਸ਼ੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਜ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਪੈਕਸ ਦੇ ਡਿਜੀਟਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ, ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੈਰ-ਵਿੱਤੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾੲ-ੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰ, ਕਾਮਨ ਸਰਵਿਸ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਜਨ ਔਸ਼ਧੀ ਕੇਂਦਰ ਵਰਗੇ ਯਤਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਪੇਂਡੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਹਾੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ।

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਫਰਵਰੀ 2025

ਪੈਕਸ ਤੋਂ ਅਪੈਕਸ ਤੱਕ ਜੁੜ ਗਈਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ

ਨਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਧੀਆਂ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਟੀਮ

ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਨਿਰਯਾਤ, ਬੀਜ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਤਿੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਐਕਟ 2002 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪੈਕਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਿਖਰ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲੈਕਟ 2002 ਸ਼ਾਹੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਇਸਦੇ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਨਿਰਯਾਤ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਐਨਸੀਈਐਲ)

ਐਨਸੀਈਐਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸੂਸ-ਾਇਟੀਆਂ ਇਫਕੋ, ਕਰਿਭਕੋ, ਨਾਫ਼ੇਡ, ਅਮੂਲ ਅਤੇ ਐਨਸੀਡੀਸੀ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ) ਹਨ। ਐਨਸੀਈਐਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੁੰਜੀ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ^{*} ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬਹੁ-ਰਾਜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ੇਅਰ ਪੁੰਜੀ 2000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਹਿਕਾਰੀ ਨਿਰਯਾਤ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਾਧੂ ਉੱਤਪਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਭਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਹ ਸਭਾ ਨਿਰਯਾਤ, ਸਟੋਰੇਜ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ, ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ, ਲੇਬਲਿੰਗ, ਪੈਕੇਜਿੰਗ, ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉ-ਤੁਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ

ਸਭਾ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ

- 🗅 ਐਨਸੀਈਐਲ ਵਿੱਚ 9500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਂਬਰ
- 🗢 ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14816
- 🔵 ਐਨਸੀਓਐਲ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 5184 ਮੈਂਬਰ

ਜੁਟਾਉਣ, ਤਕਨੀਕੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ, ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਾਸ, ਮਾਰਕੀ– ਟਿੰਗ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਐਨਸੀਈਐਲ ਦੀਆਂ ਕੱਲ 9510 ਮੈਂਬਰ ਸਭਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਯਾਤ ਸਭਾ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚਾਵਲ, ਪਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਖੰਡ ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਸਤਾਂ ਸਮੇਤ 31 ਖੇਤੀ ਉਪਜਾਂ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੁੱਲ 3934 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਨਸੀਈਐਲ ਬੇਬੀ ਫੂਡ, ਪ੍ਰੋ-ਸੈਸਡ ਫੂਡ, ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਚਾਹ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਐਨਸੀਈਐਲ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿ-ਰੰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਏਜੰਸੀਆਂ ਉਤਪਾਦ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਲਈ ਉਤਪਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਐਨਸੀਈਐਲ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੈ-ਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ

ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2023–24 ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭਾ ਕੁੱਲ 25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ 20 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਲਾਭਅੰਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਬੀਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਲਿਮਿਟਿਡ (ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ)

ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰ-ਮੋਟਰ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਹਨ ਇਫਕੋ, ਕਰਿਭਕ, ਨਾਫ਼ੇਡ, ਐਨਡੀਡੀਬੀ ਅਤੇ ਐਨਸੀਡੀਸੀ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ-ਆਤੀ ਪੂੰਜੀ 250 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸਭਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 50-50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ 500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਬੀਜ ਸਭਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਧਰੇ ਹੋਏ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਿ-ਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਵੰਡਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿੰਗਲ ਬ੍ਰਾਂਡ ਭਾਰਤ ਬੀਜ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਹੀ ਇੱਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੇਸੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਬੀਜ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦ-ਕਤਾ ਵਧਾਉਣ, ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬੀਬੀਐ ਸਐ ਸਐ ਲ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਬੀਜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਘਟਾਈ ਜਾਵੇ-ਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਰੇ ਬੀਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚਲਾ ਪਾੜਾ ਘਟੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਹ ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ, ਪ੍ਰਮਾਣੀਕਰਣ, ਉਪਜ ਦੀ ਖਰੀਦ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਸਟੋਰੇਜ, ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ, ਲੇ-ਬਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਸੋ-ਸਾਇਟੀਆਂ (ਪੈਕਸ) ਰਾਹੀਂ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤ-ਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ 'ਸਹਿਕਾਰ ਤੋਂ ਸਮ੍ਰਿੱਧੀ' ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਸਹਿਕ-ਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿ-ਲੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕੀਮਤ ਮਿਲੰਗੀ, ਉੱਥੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਵੱਧ ਝਾਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 14816 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2023-24 ਦੇ ਹਾੜੀ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 11594 ਕੁਇੰਟਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਲ 2024 ਦੇ ਸਾਉਣੀ ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ 10 ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 40 ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁੱਲ 457 ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 23 ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬੀਬੀਐਸਐਸਐਲ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖਵੱਖ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 38,126 ਕੁਇੰਟਲ ਬੀਜਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰੀ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ 50 ਫੀਸਦੀ ਕਿ-ਸਾਨ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਫਸਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ

ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉ-ਤਪਾਦਕਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਬੀਜ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਆਰਗੈਨਿਕਸ ਲਿਮਿ-ਟਿਡ (ਐਨਸੀਓਐਲ)

ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸਭਾਵਾਂ ਅਮੂਲ, ਨਾਫ਼ੇਡ, ਐਨਸੀਸੀਐਫ, ਐਨਡੀ-ਡੀਬੀ ਅਤੇ ਐਨਸੀਡੀਸੀ ਹਨ। ਸਭਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪੂੰਜੀ 100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੈ। ਹਰ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਸਭਾ ਦੀ ਐਨਸੀਓਐਲ ਵਿੱਚ 20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ੇਅਰ ਪੂੰਜੀ 500 ਰੁਪਏ ਹੈ।

ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਘਰੇਲੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੈਸ਼ਵਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਜੈਵਿਕ ਉ-ਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਭਾ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਪਦ-ਾਰਥਾਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧ-ਾਉਣ ਲਈ ਉਪਜ ਦਾ ਪ੍ਰਮ-ਾਣੀਕਰਨ, ਟੈਸਟਿੰਗ, ਖਰੀਦ, ਸਟੋਰੇਜ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ, ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ, ਲੇਬਲਿੰਗ, ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਅਤੇ ਲੌ-ਿ ਜਸਟਿਕਸ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨਸੀਓਂਐਲ ਜੈਵਿਕ ੳਤਪ-ਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਪੈਕਸ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਗਠਨ (ਐਫਪੀਓ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਨਸੀਓਐਲ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਉਪਲੰਬਧਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਐਨਸੀਓਐਲ ਦੀ ਤਰੱਕੀ

ਐਨਸੀਓਐਲ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੁੱਲ 5184 ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਔਰਗੈਨਿਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਨਾਮ ਦੇ ਤਹਿਤ 14 ਜੈ– ਵਿਕ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਂਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸਫਲ ਦੇ ਆਊਟਲੈਟਸ 'ਤੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਉਤਪਾਦ ਐਨਸੀਆਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਆਊਟਲੇਟਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਅਸਮ, ਮੇਘਾਲਿਆ, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਐਨਡੀਡੀਬੀ-ਸੋਇਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜੈਵਿਕ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ ਬਾਇਓ ਵਿਲੇਜ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਦਰ ਲਮਟਿਡ ਨਾਲ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਆਰਗੈਨਿਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਚੈਨਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਸਕੇ।

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਫਰਵਰੀ 2025

ਪਾਠਕ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਰਾਮ ਰਾਮ ਜੀ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਕਸਰ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਣ। ਸਾਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੁਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਧੰਨਵਾਦ। ਅਨੀਤਾ ਯਾਦਵ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪਸੰਦ ਆਈਆਂ

ਸਾਦਰ ਪ੍ਰਣਾਮ,

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਪੱਤਰਿਕਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਲਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰਾਊਂਡ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲਨਾਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਕਰੋ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਧੰਨਵਾਦ,

ਸੀਮਾ ਦੇਵੀ

ਬੀਕਾਨੇਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਪਸੰਦ ਆਈ

ਸਾਦਰ ਨਮਸਕਾਰ.

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਇਨ-ਫੋਗ੍ਰਾਫਿਕਸ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਪੜ੍ਹਨਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕਤ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੈਂਡਲੂਮ, ਮੱਛੀ ਪਾਲਣ ਅਤੇ ਡੇਅਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ।

ਪਿਆ ਸ਼ਰਮਾ

ਨੀਮਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼

ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਮਾਣਯੋਗ,

ਮੈਂ ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਪੱਤਰਿਕਾ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮਿਤ ਪਾਠਕ ਹਾਂ, ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਕਈ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਕਈ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਫਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਰ ਰਾਜ ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਗੇ।

ਧੰਨਵਾਦ ਰੰਗਾ ਰੈਡੀ

ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਸਰ

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯੂ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਡਰੋਨ ਦੀਦੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਥ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਰੋਨ ਦੀਦੀ ਸਕੀਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਰਾਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੇਅਰੀ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਫ਼ਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿੰਨੀ ਮਹਾੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁੱਧ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਏਟੀਐਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਤਰੱਕੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮਾਡਲ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗਾ।

ਧੰਨਵਾਦ ਸੰਜੇ ਮੋਹੰਤੀ ਪੂਰੀ, ਓਡੀਸ਼ਾ

ਫਰਵਰੀ 2025 ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ

ਮਹਿਮਾਨ ਕਾਲਮ

ਡਾ. ਏ. ਕੇ. ਰਾਏ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ– ਕੀਮਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਦਾ ਧੂਰਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾ-ਿ ਜਕ ਸੰਗਠਨ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਹਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖੁਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਹਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੱਰਨ। ਸਹਿਕ-ਾਰਤਾ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ–ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਸਹਿਕਾਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸੰਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਪੇਂਡੁ ਅਰ-ਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋਵੈਗਾ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿ-ਰਆ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਲ੍ਝਾਉਣ ਲਈ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੁਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗੁਹਿ ਅਤੇ ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਮੰਤਰ-ਾਲਾ 'ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ' ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਕਾਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਅਨੁਕੁਲਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਟੀਚੇ ਪ੍ਰਾ-ਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 1987 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੰਟਲੈਂਡ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਸਾ ਵਿਕਾਸ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਪੀੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਟਿਕ– ਾਊ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵੀ ਇਸ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈੱ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਟਿਕਾਉ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਸਰੋਤ ਬਚਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਸਸਟੇਨੇਬਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਟੀਚੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟੀਮ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹਨ। ਇਹ ਨੂਵੀਨਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਮਰੱਥਾ ਨਿਰਮਾਣ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਣ-ਨੀਤਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸਰੋਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਮਾਧਿਅਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਸਮ-ਝਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਵੱਡੇ

ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਰਾਹੀਂ ਲਿੰਗ ਸਮਾਨ-ਤਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੋ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਫਲ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਬਿਹਤਰ ਸਹਿ-ਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਟੀਚੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਹਿਕਾਰਤਾ ਟਿਕਾਊ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪੂਰਵ ਸੂਚਕ ਹੈ, ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਰਣ-ਨੀਤੀ ਲਈ ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਸੀ-ਹਕਾਰਤਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸਭਾਵਾਂ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨੀ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਕ-ਾਸ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਹਿੱਲ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਟੀਚਾ ਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਫਲਤਾ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ।

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਇੰ-ਸਟੀਟਿਊਟ ਆਫ ਕੋਆਪ੍ਰੇਟਿਵ ਮੈਨੇਜ-ਮੈਂਟ (ਆਈਜੀਆਈਸੀਐਮ), ਲਖਨਉ

ਸਹਿਕਾਰ ਉਦਯ ਫਰਵਰੀ 2025

ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ 'ਕਰਤੱਵ ਪਥ' 'ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਅਮੀਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਸਟਮ ਦਿਵਸ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਇਫਕੋ ਕਾਂਡਲਾ ਨੂੰ ਸਾਲ 2024–25 ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਯਾਤਕ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਇਫਕੋ ਦੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਉਦਯ ਸ਼ੰਕਰ ਅਵਸਥੀ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਇਫਕੋ ਕਲੋਲ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਵੱਕਾਰੀ ਪਲੈਟੀਨਮ ਅਵਾਰਡ 2024 ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਇਫਕੋ ਦੇ ਕਈ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਯੋਗੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇਫਕੋ ਨੂੰ ਆਈਐ– ਸਡੀਏ (ਇੰਡੀਅਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਫ ਡਰਾਈਲੈਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰ) ਦੁ– ਆਰਾ ਰੇਨਫੈਡ– ਡ੍ਰਾਈਲੈਂਡ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਵਿੱਚ ਨੈਨੋਂ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਕੰਮ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਉਦਯੋਗ ਆਨਰੇਰੀ ਫੈਲੋਸ਼ਿਪ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਅਗਰਵਾਲ ਨੇ ਇਫਕੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਭਵਨ, ਮਿੱਠਾਪੁਰ, ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਡਰੋਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਇੱਕ ਸੀਐਸਆਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਫਕੋ ਨੇ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਬਲੰਗਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉੜੀਸਾ ਦੀ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਵਤੀ ਪਰੀਦਾ ਵੱਲੋਂ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੰਬਲ ਵੰਡੇ ਗਏ।

Published on 13-07-2024 Applied for RNI Registration/Exempted for Three Months vide ADG Posts Letter No.22-1/2023-PO, dt.14-05-2024